

ELŐFIZETÉS

HELYSEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉS:

10 soros hirdetés egy sor egyeztet 30 fill.
minden következőnél 15 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő

vasutak palotájában

TELEFON-SZÁM: 207

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

VEKLEK SZERKESZTŐJE
STAUBER JÓZSEF

Kedd, október 13.

Ma számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Az aradi utca.
- Szociálista tüntetés Aradon.
- Rudolf trónörökös szobra.
- Szerbla Bob hercege.
- Boonyák összeesküvés Budapesten.
- Kardosák bankja.
- Arad díszereje egy angol újságban.
- Közös hír az aradi házvezdred mozgósításáról.
- A kerülősi véres telepítés.
- Aradi kabaré.
- Pesti színésznők a radnai bucsun.
- Bíró és ügyvéd utcai botránja.
- Az annekszió hatása.
- A külügyminiszter Bosznia annektálásáról.
- Ószi dívat.
- Tárca: Rudolf királyfi. Írta: Benda Jenő.

Az aradi utca.

Arad, október 12.

Szép októberi estén, vasárnapi estén, tüntető tömegektől voltak zajosak az aradi utcák. Nem volt valami nagy tüntetés, de hogy épen most volt a budapesti revolveres harcok idején, meg hogy jó hosszú idő óta először adott komoly dolgot az aradi rendőröknek: gondolkodóba ejt és beszéltet magáról. E két körülmény nélkül bizonyára nem jelentett volna sokat az a néhány száz ember, aki a vértanúk szobrától a minorita templomig és a Lázár Vilmos-utcáig éltette az egyenlően általános választói jogot, abcugolta a koalíciót és a szocialisták által érthető okokból nem kedvelt miniszterét. Az időpont azonban, melybe az aradi utcának ez a mozgolódása esett, bekapcsolja azt az országos események láncolatába, hogy azután magának a tüntetésnek lefolyása és vér-

nélküli eredménye visszaadja annak erősen aradi karakterét.

Ami az országos politikai jellegét adja ennek a tüntetésnek, az természetesen az általános választói jogért és a plurális választói jog ellen való küzdelem. A tegnapi tüntetés alkalmából aligha van helye annak, hogy most itt pro vagy kontra a választóreformról essék szó. De régóta túlhaladott felfogás az is, amely mindjárt felfortyan, mihelyt a munkások tüntető népgyűlésének zaját hallja, mindjárt ideges lesz, mihelyt felvonulást lát és abcugolást hall. A tüntetés ma már — még pedig igen régóta — a politikai küzdelem eszköze és hogy általános eszköze, annak bizonyítéka az, hogy alig van párt, amely ha most nem, de régebben ne használta volna azt. Emberileg nagyon is érthető, ha ehhez az eszközhöz nyúl a szociálista párt is, amelynek bizony ma még alig van más módja arra, hogy igazaiért vagy vélt igazaiért küzdjön.

Tüntetnek tehát a szociálisták. Először a fővárosban, azután a vidéken. Budapesten a tüntetésből harc, a jogokért való küzdelemből erőszakoskodás, a revolver és a rendőrkard csatája lett. Szélsőségek találkoztak ott: a jogért küzdő s annak nevében lövöldöző szociálisták és a rendet fenntartó s ezért tulerélyesen dolgozó rendőrség. Ezek a budapesti tüntetések visszhangot keltettek a vidéken is. Az aradi szociálisták is megakarták mutatni ellenszenvüket a plurális szavazati jog iránt, ők is kiakarták fejezni együttérzésüket az egész ország szociálistáival. Tegnapi tüntetésük azonban megmutatta, hogy ez az együttérzés nem jelentheti mindjárt

azt, hogy Arad utcáin is olyan csatát rögtönözhetnek, mint budapesti elvtársaik az Andrássy-ut faburkolatán. Az aradi rendőr nem az a „kozák“ katona, amelyik mindjárt fegyverhez kap, mihelyt egy csónó jogtűt lát és abcugot hall. Tegnapi este sok szitkot vágtak zsebre, sok szociálista tulbuzgalmat néztek el, míg végre kardot rántottak és — akkor sem vágva, csak utat csinálva — helyreállították az utca rendjét. Ezt feltétlenül el kell ismerni, mikor jó hosszú idő óta és elég puskaporos napokban váratlanul komoly feladat elé állította őket az aradi utca.

Hosszu idő óta; mert tényleg jó ideje már annak, hogy az aradi utca nem igényelt ilyen beavatkozást. Most provokálta ezt. Lehet, hogy nem is a népgyűlésező munkásság, hanem az odavetődött csöcselék. De ha ez így is volna, akkor is a szociálistáknak kell tanulniok az esetből. Övék az a méltán híres fegyelem, mely száz és száz embert egy intéssel kormányoz, tömegeket egy szóval megindít és megfékez. Ha valaki nem közjük való, ne fogadják maguk közé; ha valami nem az ő tervük és akaratuk szerint történik, ne legyenek annak meg passziv nézői sem. Ha így tesznek, csak használnak annak a célnak, amelyért küzdenek; ha az ellenkezőjét cselekszik, maguknak ártanak, törekvéseiktől idegenítenek el mindenkit és végül — ami szintén nem jelentéktelen dolog — az aradi utca békés, türelmes rendőreiből erélyeskedő, sőt durva katonákat nevelnek. A mi számunkra, de a szociálisták számára is igen nagy ár volna azért a pár tuhangos abcugért, elő-

Rudolf királyfi.

*

Ma ment végbe Budapesten a Rudolf-szobor leleplezése. Ez a szobor szomorú emlékeztető, amelyiknek a köveibe lemondó keserűség és nem felejtkező bánat kapaszkodik. Rudolfé az emlék, a Habsburgi királyfié, akit olyan szíves örömet és nem is minden jog nélkül szoktunk volt magyar királyfinak nevezni. Rudolfot, aki nem triumpfalhatott, mert legszebb férfikorában, épen akkor, amidőn nagy földadatait bontogatni kezdte előtte az élet, ragadta el tőlünk sötét januári éjszakán a halál.

Immár husz esztendeje ennek. Husz esztendő alatt minden évben háromszázhatsvanötödik pirkadt föl a hajnal és háromszázhatsvanötödik oszlott el az éjszaka. Abban a borsalmas emlékekkel megbélyegzett alsóausztriai faluban azonban mintha ez a hely átkozott volna és nem forogna a fényt, világosságot szomszós földdel együtt: még ma, husz esztendő múltán sem foszlott szét ama sűrű, szurokszerű ködöktől terhes komor éjszaka. És kíváncsi történelemcsinálók hiába kísérleteznek apró reflektorokkal: a keskeny fénypászták nem bírják elűzni az éjt, csak ragyogó sugárcekkokat hárítanak a vak feketeségbe. A mayerlingi vadászakastély körül terpeszkedő fagyos, sáket

hómeső magába nyel minden fényt; abból, ami valóban történt, alig valamit mutat meg a tévova kísérletezés.

A bátoratlanul, plelogón fölgyuló világosság csak apró részleteket világít meg a nagy éjszakából. E őszor is egy szunnyadó osztrák falucska szélén igénytelen külsejű ónémet vadászakastélyt látunk. Inkább urasági ház, mint királyi lak. Furcsa kerek tornyos, zeindélyes, fődesztől hátsak, körülöttük körbe szalad egy fehérre meszelt, alacsony kőfal. A kőfalon két szárnyu kapu, de ez most gondosan csukva van. A legromgyosabb épület észes ablakai világosak, vidám hejehujasaj hangzik ki rajtuk keresztül az éjszakába: pohárcsengés, asszony kacagás. És bécsi jodlikat, mulatságos fiakkorliedeket énekel odabenn egy borisú férfihang. Mondják, hogy Bratfisch es, a trónörökös kedvenc bé'kocsisa, aki sokszor szokta így mulatgatni a kedélyes fenséges urat. A mulató vadászakastélyt a hideg hómezőn gubbasztva figyelni az alattomos januári éjszaka.

Es az egyik kép.

Az esztendőn következők már kevésbé vidámak. A várkastély egyik szobájában borsalmasan szétloccsantott koponyával fekszik az ágyon egy viaszarg; arcu harminc éves férfi. A melléte lobogó gyertya kiértéttel fényt vet eltorsult arcára: Habsburgi Rudolf, két ország jóvendőbelli koronás királya hever itt halottan.

Körültette remegő lakájok, sápadt udvari emberek zavart ijedéssel sürögnek-forognak. A habfőhár párnán lassu csörgedéssel kigyólik végig egy rubinvörös vérfonal.

Megint más kép:

Bratfisch, ugyanaz a bécsi kocsis, aki egy órával ezelőtt még olyan szépen jodlisott, hidedgrázóan hallja kocsiját a vadászakastély bejárója elé. Borotvált lakájok egy gyönyörűséges szép szőke asszony hulláját elpellik. A szőke fűrtök vérrrel csapzódtak, a bájos fejcskét hátulról sebesen hátra egy golyó. Bécs legszebb arisztokrata hölgyét hurcolják itt a lakájok: Vecsere bárónőt. A már merevedő testet nagynehzen beöröszakolják a kocsiiba, Bratfisch a lovak közé csap s elhajtat ki a hideg hómezőkön figyelő januári éjszakába.

Ki tudná ezeket a borsalmas mozaikképeket összefűzni hittel érdemlő egészbe? Ma még senki. S vajjon lesz e valaha valaki?

Ami ezeken kívül következett, az már fényes napvilágon, ország világ szemeláttára történt. Vecsere bárónőt megtalálták. Mayerling-hez közel Helligenkrausban. Nagy sietve eltemették. Rudolfot pedig — mialatt miatta két ország öltözött fekete posztóba — fejedelmi pompával szállították Bécsbe, azután levitték a kapucinusok sírboltjába, a hajporos ősök közé. Ezek a hajporos ősök — csupa illedelmesen kimért urak, akik legutolsó léleksejtétől

írásellenes énekért ostromállapotot csinálni a munkának rendelt, eddig szabadnak tudott utcáinkon. *

Szociálista tüntetés Aradon.

Közbelépett a rendőrség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 12

Heves tüntetés zajlott le vasárnapeste Arad főutján. Az általános választói jogért harcoló szociálista munkások és a hozzájuk csatlakozott tömeg rendezte a zajos tüntetést, mely alighanem annak a jele, hogy a szociálista párt a vidéken is harcba akarja vinni az utca erjét a plurális választóreform ellen. Budapesten már véres eredményeket mutat fel e harc, nálunk a tegnapi tüntetés szerencsére még nem fajult el ennyire és egy kis erősebb rendőri beavatkozás után véget is ért.

A vasárnapi tüntetésről itt következik tudósításunk:

A népgyűlés.

Az aradi szociálista munkások vasárnap délután négy órakor népgyűlést tartottak a Szabadság-téren. Több mint félezer szociálista vonult fel a népgyűlésre a vaggongyári zenekar hangjal mellett. A rendőrhatalóság nagy számban vonult ki a rend fenntartására.

A napirendre október hatodikának jelentősége és az általános választói jog kérdése volt kitérve. Az előző meggyűlés után Vadász Armand dr. ügyvéd ismertette a napirend első pontját és kossorú helyezett a szervezett munkások nevében a vérszék emléksobrára. Esztergályos József budapesti kiküldött beszélt ezután Andrassy választói tervezete ellen és szennvedélyesen hívta fel a jeleneket arra, hogy ez a reform, mely a munkásság elnyomására vezet, törvényerőre soha sem emelkedjék.

Szilágyi Kiss István Boda Dzsózsi budapesti főkapitány elárása ellen beszélt, utána pedig Varga párttitkár közölte a népgyűléssel, hogy úgy Barabás Béla, mint Müller Károly képviselőket felkérték, hogy álláspontjukról az általános választói jogot illetőleg nyilatkozzanak,

ezek azonban a felhívásra nem jelentek meg. Bejelentette továbbá, hogy egy hét múlva újabb népgyűlés lesz, melyen a nemzetiségi képviselők fognak beszélni a választói jogról. Budítottá a népgyűlést, hogy ha már a parlamentben nincs szavuk, legalább az utcán tüntessenek a választói jog érdekében, mert az utca övék. Szavait ezzel végezte:

— *Menjünk a korszóra tüntetni. Találkozunk a Fehér Kereszt előtt! Éljen az általános titkos választói jog!*

Est a felszólítást Török Lajos rendőrfogalmazó is hallotta, aki minthogy tüntetéstől tartott, nyomban telefonált a rendőrségre, ahonnan rendőri kirendeltséget kért.

Tüntetés, zavargás.

A gyűlésen jelenvolt tömeg lassan oszlott csak szét. Nagyobb csoportok keletkeztek, a melyek a Vörösmarty és Atsól Péter utcákon át igyekeztek a korszóra. A tömeghez csakhamar csatlakozott az utca népe is és egymás után hangzottak a kiáltások:

— *Éljen az általános titkos választói jog! Le a plurálisással!*

— *Abzug a fekete gróf!*

— *Abzug a rendőrség!*

Köszben valaki értésére hozta a tüntetőknek, hogy Müller Károly és Pop C. István országgyűlési képviselők a Fehér Keresztben tartózkodnak. A tömeg ekkor a Fehér Kereszt felé ment és elálta a szállodának Atsól Péter utcai és Deák Ferenc utcai részét. A kávéház előtt is folyton égették az általános választói jogot és egyrészt azt kiabálták:

— *Halljuk Müller Károlyt! Halljuk Pop Csicsót!*

A képviselők nem jelentek meg a tömeg előtt s annak sejongása mind erősebb lett. A tüntetők egy része mind fenyegetőbben foglalt állást a rendőrök ellen, akiknek már a védekezésre kellett gondolni. A forgalom a Deák Ferencc utcán és a Városi kávéház s a Fehér Kereszt között teljesen megakadt. A rendőrség igyekezett szétoszlatni a tömeget, de nem lehetett.

A rendőrség szerepe.

Ezkor érkezett meg a rendőrség első csapata, mely körülbelül 80 emberből állt. Kovács Antal rendőrhadnagy vezette ezt, amelyet nem-

sokára újabb csapatok is követtek. Ritt István rendőrteljesítő, Berecz Ferenc alkapitány, Hoffmann Győző, Moldován Odón, Szecpkovszky Teofil rendőrhadnagyok, Török Lajos rendőrfogalmazó, Petkovics Béla, Odry Arpád, Vozáb István, Vidéky Gusztáv segédtisztok vezetése mellett. A gájl rendőrség Ramer István gájl alkapitány vezetésével érkezett meg a helyszínre.

A rendőrség felvonulása érethető izgalmat keltett és már ennek következtében a tömeg nagy része szételt hazafelé. Egy rendőrcsapat Török Lajos rendőrfogalmazó vezetésével a Vörösmarty-utcába ment, hogy a tüntetőket ott szétoszlatásra szólítsa fel. A tömeg sehogysem akart a felszólításnak engedelmessé válni, sőt e helyett folyton becsmerelte, szidta a rendőröket. A helyzet már-már veszedelmes kezdett lenni és egy fiatalember, aki Török fogalmazó kardját akarta letépni, meg is sebesítette a fogalmazót olyannyira, hogy annak keze véresni kezdett. Ekkor hangzott fel a vezényszó:

— *Ki a karddal!*

Egy szempillantás alatt kiröptültek hűvelykűből a kardok és bizony egy két lapos vágásban volt is részük a tüntetőknek. Sebesülés azonban itt sem történt. Néhány perc alatt ez az utca is tiszta volt.

Közben a katonaság is tudomást szerzett a tüntetésről. A várban bizonyára azt hitték, hogy a rendőrség létszáma nem képes fenntartani a rendet és ezért a 88. lk gyalogezred alvezetője telefonon értesítette a főkapitányt arról, hogy ha szükség van a katonaság segítségére, egy század rendelkezésre áll. Minthogy akkor azonban a rend már nagyjában helyre volt állítva, a kapitány kijelentette, hogy a katonaságra nincs szükség.

Este fél 7 óra felé már annyira helyreállt a rend, hogy a rendőrség nagy része be is vonult a városházára. Csak a kerületi biztosok maradtak készenlétben néhány rendőrtisztviselővel a Szentháromság szobor előtt.

Két embert állítottak elő a rendőrségen. Marx Jenő 20 éves könyvkötő segédat és Bonta Gusztáv 19 éves ácssegédat. Mindkettőt hatóság elleni erőszakkal vádolják. A rendőrségen igazoltatták őket, azután szabadon bocsátották. Este 7 órára a rend már teljesen helyreállott.

is bizonyára pontosan ügyeltek az uralkodói méltóságra és a spanyol etikette szabályaira — vajjon milyen szívek fogadták a városlakos köcsökök topanó beszakasztott fejű felsőleges forradalmár?

Mert arulj élt, ez volt Rudolf: forradalmár a fenséges urak közt. Szeretlen, önkívó, önálló lélektű, makacs, hajthatatlan ember, aki minden célhoz toronyjárót szerzett megérkezni s egyszerűen végig gázolt a francia park mestertől virágábról körözt. Micsi fjedelem, minő állandó rettegést kelthetett egy ilyen ember abban a társaságban, ahol előírás szerint törtenik minden gesztus, minden mondás s az urak közt család tagjai nem a vérből, husból való emberek, hanem valóságos absztrakt fogalommal desztillált földöntúli méltóságok, az Isten után köztársaság első tökéletesség példányképei?

Rudolf csupa vér, csupa hus, igazi ember volt és nem is óhajtott más lenni. Kiváló szellemi erővel maga skart meglátni, meg tudni mindent. Ideje javarészt írószobájában könyvek mellett töltötte. Ő maga is írt és akár Budapesten, akár Bécsben volt, állandó író-művész-kompaniát gyűjtött maga köré.

— Mit akar Rudolf az ő skriblereivel? — kérdezte gúnyosan Vilmos, a németek már Rex Imperátora. Rudolf azonban nem sokat törődött vele; az epés megjegyzés miatt feszült viszonyba került Vilmossal és továbbra is megmaradt az ő skriblerrel körözt.

Nyugtalan, pezsgő vére volt, szerette a

bor, a cigányt, az asszonyt, a jókedvű cimboraságot. Udvari etikette szerint minden szabad, de csak a legbelsőbb, legtitkosabb rejtett zugokban. Rudolf nem tűrte ezt a korlátot: mulatott ott, ahol éppen kedve támadt, szektította a virágot, akkor, amikor az kínálkozott.

Bécsben természetesen nehezen ment, a házi fegyelem mélyebb beavatkozott. Rudolf tehát menekült ki Mayerlingbe vagy még messzebb: el Magyarországra, ahol legtűszesebb a bor, az asszony és a muzika s ahova nem üldözik sem apai dorgatorumok, sem a Stefánia könnyel. Szennvedélyes vadász volt, kapott volna erre jobb helyet a magyar erdőnél? Megtutulta nyelvének, megismerte földjének, megszerette népünkét. Ausztriában rab volt, közölkés szabad volt. Nem joggal tehetette e föl az országot, hogy aki ennyira megbecsülte a maga függetlenségét, tiszteltben fogja tartani a mások szabadságát is?

Igy kezdtek szövödni a legendák a Habsburgi királyról, a királyt úgy vélték, hogy amióta a nemzeti királyok kihaltak, ő lett az első magyar királyfi. Apró események támasztékul szolgáltak ezekhez a legenda füzésekhez: így például az az összeszólközés, amelyik a végzetes mayerlingi kirándulást apa és fia közt megelőzte. A király kemény szemrehányást tett Rudolfnak az ő „magyar barátcskái” — a Károlyiak miatt, akik éppen akkor — az udvari való minden szoros kapcsolatauk dacára —

keményen támadták az édiolus véderőtörvényjavaslatokat. Rudolf megvédte az ő magyar barátait, de azután jöttek a Stefánia könnyel, a szigorú szemrehányások Vecséra bárrónó miatt s Rudolf haragosan futott ki Mayerlingbe, hogy soha elevenen vissza ne térjen többé. Másnap már hiányzott egy díszes udvari ebédéről:

— Rudolf még mindig haragszik? — kérdezte a király.

Erre a napra következett a rejtelmekkel teljes, gyilkos januári éjszaka. S kérdésére a király soha sem kapott feleletet.

A magyar nép pedig összegyűjtötte az ilyen és hasonló sok apró mendemondát s szóni, szövögtetni kezdte belőlük halott Rudolf körül a rózaszínű legendákat. A nép fölámasztja azokat, akiket szeret, Petőfit is fölámasztotta. S alig múlt el a gyász, Rudolf trónörököséről is sürgősen adta tovább a hírt, hogy él, magyar tanyákon bujdosik, mert Bécsből elföldözött. De egyszer majd csak előkerül s akkor lesz ám a magyarok jó dolga!

Most csakugyan visszatért hozzáuk Rudolf trónörökös. Nem élön, hanem ércebe, már ványba faragva, ám ezt talán még jobban szeretnék azok, akik szeretik a legendákat. Halott szobor sohasem tépi szét az ábrándos emlékek lenge fátyolcsövetét.

Benda Jenő.

Rudolf trónörökös szobra.

A király a leleplezésen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 12.

Csaknem egy fél emberöltő választ el bennünket attól a gyászos naptól, melyen Rudolf trónörökösnek egy részleteiben ma is felderíthetetlen tragédiája során a nemzetnek és a dynasztiának annyi reménye szállott sirba.

Szolgásként kárhoztatott nemzeteknek örök támasza a remény. És a magyar népet az ő nagy reményét mind a fiatal trónörökösbe helyezte, aki sokat járt nálunk, beszélt a mi nyelvünkön, énekelte a mi dalainkat, szóval szeretett bennünket.

Es ezt a reményt a végzet letörte, mielőtt csak egy szemernyit is valóra válthatott volna abból, amit ígérni látszott. A letört remény maga után rántott egy biztató valóságot: Erzsébet királyné, ha gyilkoktól is esett el, mégis csak egyetlen fia után halt.

A tragikum és a csalódott reménység mesészerű fátyolt szőttek mindkét alak körül és mindketlő úgy él a nép szívében, mintha velük halt volna Magyarország megváltása.

Ilyen körülmények között termékeny talajra talált Molnár Viktor államtitkárnak és az általa vezetett magyar tudományos társaságnak az az eszméje, hogy Rudolf trónörökösnek Budapesten szobrot kell állítani. A szobrot ma leplezték le a városligeti Stefánia-uton a király jelenlétében és a leleplezésnél ott volt az országnak és a fővárosnak minden előkelősége.

A szobor, nem mint tettek jutalma és dicsőítése, hanem mint korán letűnt remények bánatos emléke mindig tisztelet és fájdalmas visszaemlékezés tárgya lesz.

(Milyen a szobor?)

A szobrot Ligeti Miklós készítette; a trónörökösöt úgy ábrázolja, mint Magyarországon legtöbbször látták, vadászruhában. A szobormintát a király előzetesen megtekintette és jóváhagyta. A király mély meghatottsággal állott a szobor előtt, mely egyetlen fiát ábrázolja; a bronzöntvény az élethűség benyomását keltette benne és őszinte, megleghangu elismerésre ragadta. A szobor ércbeöntése Róna József szobrászunk műhelyében történt nagy gondnal és lelkiismeretességgel.

A leleplezés ma déli egy órakor folyt le. Pontban egy órakor érkezett a király, kit Molnár Viktor fogadott a szoborbizottság élén és kalauzolt a részére fenntartott diszsátorba, mire a magyar királyi operaház énekkara a Himnusz énekelte. Molnár Viktor rövid beszédben üdvözölte a királyt.

(A király beszéde)

Ő felsége a következő szavakkal válaszolt:

— Szívem mélyéből mondom köszönetet azért a kegyeletért és szeretetért, amelyet a szobor létesítése által Istenben boldogult fiam iránt tanusítottak s amely által újabb jelét adták annak, hogy gyászomban velem együtt éreznek. Amaz óhajtól áthatva, hogy ez az együttérzés a magyar szent korona viselőivel a múltban és a jövőben is az ég áldását hozza szeretett magyar nem-

zetemre, megengedem, hogy a szoborról hulljon le a lepel.

A király beszéde után csakhamar látható lett a kitűnően sikerült szobor, amelyet azután Molnár Viktor államtitkár rövid beszéd kíséretében átadott Bárczy polgármesternek. Az átadást követte a szobormű megtekintése, melynek során Ligeti, Hikió — aki az építészeti részt végezte — Klupáthy Jenőt, az Uránia főtitkárát, Szűcs István dr. jegyzőt és a szoborbizottság tagjait bemutatták a királynak, aki az Erkel-királyhymusz hangjait mellett távozott a leleplezés színhelyéről. Az ünnepélyt a koszorúk letétele fejezte be.

(Kitüntetések.)

A leleplezés alkalmából a király Ligeti Miklósnak és Klupáthy Jenőnek a harmadik osztályú vaskoronarendet, Szűcs István dr.-nak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta és Molnár Viktornak, a szobor felállítására megpánitójának és legbuzgóbb apostolának legfelsőbb elismerését fejezte ki.

A szobor mindössze 26.000 koronába került, mely összeg önkéntes adományokból gyűlt össze.

Szerbia Bob hercege.

A trónörökös a tüntetők vezére. — Nem lesz háború.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 12.

Akik a belgrádi zenebonáról érkezett híreket kicsinylő mosolyival olvasták és úgy vélekedtek, hogy a szegény Szerbia nem gondol háborúra, azoknak teljesen igazuk volt. Szerbia nem indíthat háborút Magyarország-Ausztria ellen, mert mindössze negyvenezer fegyveres katonája van. Így hát háborúról szó se lehet. Ezt most már csak az utcai csavargók és zavargó alakok ordítják amikor csoportokba verődve György hercegnek, Szerbia trónörökösének palotája elé vonulnak. A hóborús György királyfinak úgy látszik tesszik ez a „Bob herceg“-es szerep; kéjeleg abban, hogy az utcai csöcselék királynak kiáltja ki őt. A trónörökös buzdítja a tömeget a zavargásra, sőt pénzzel is támogatja őket, amivel a kormánynak nagy kellemetlenségeket okoz. Szerbia Bob hercege azonban ezzel mit se törődik és pokoli gyönyörűséggel uszítja a tömeget a saját felséges papája ellen.

A belgrádi operett-forradalomról ma a következő zavaros hírek érkeztek:

Békés hangulat.

Belgrádból jelentik: Az a nyugalom, a melylyel a szkupstina tárgyalja Szerbia állásfoglalását a politikai helyzetbe való tekintettel — nagy mértékben járult hozzá az általános megnyugtatóshoz. Míg a harcias elemek azt várták, hogy a szkupstina azonnal a háborús akció mellett foglal állást, — komolyabb körökben nagy meglepődéssel szolgál, hogy a népképviselő a szerb nép szempontjából oly nagyfontosságú votumát nem az első benyomások hatása alatt tisztán személyes fellogások után adta le, hanem higgadt megfontolás és a felső kormányzatnak a helyzetre vonatkozó beható fejtegetésel és előterjesztésel után hozta meg döntését. A képviselők ezen bölcs magatartását

biztosítéknak tekintik arra nézve, hogy elvégzett döntéstől nincs mit tartani. Politikai körökben az a nézet uralkodik, hogy az ő radikálisok, mint a veszélyes politikai párt, csak a kormány rekonstrukciójához ragaszkodnak, Bossnia kérdésében a mellett foglalnak majd állást, hogy a kérdés rendezése legközelebb egybehívandó európai konferencia elé terjesztessék bizalommal az iránt, hogy a konferencia számolni fog a szerb nép jogos igényeivel.

Nem lesz háború.

Belgrádból táviratozzák hivatalos szerb forrásból: A szerb hadsereg általános mozgósításáról, továbbá az első osztályú tartalékos legénység egybehívásáról szóló a hó 6-án kelt ukáz félremagyarázásáról a külföldön elterjedt hírekkel szemben illetékes helyen kijelentik, hogy az ezen ukáz által egybehívott legénységen kívül más katonaság egybehívására nézve nem történik intézkedés. Ez idő szerint összesen 40.000 ember áll fegyverben, ami azt bizonyítja, hogy mozgósításról szó sem lehet.

A harcias György herceg.

Belgrádból jelentik: A trónörökös palota előtt ma délelőtt lefolyt tüntetés alkalmával György trónörökös a következőket mondotta:

— Köszönöm a szives ovációkat. Remélem, hogy ti is velem együtt, szükség esetén készek vagytok a királyért és házáért életeteket feláldozni.

Délután erősebb mértékben megkezdődtek az utcai tüntetések. György trónörökös az utcai tüntetésekért a következő beszéddel mondott köszönetet:

— Kedves testvéreim! Boldognak érzem magam, hogy alkalmat adtatok arra, hogy az egész szerb nemzet érzelmeihez csatlakozzam. Büszke vagyok arra, hogy katona vagyok és hogy szükség esetén vezetője leszek a nép önkénteseinek, akik készek nemzetükért és nemzetük becsületéért véruket ontani. Népem tekintélyeért és becsületéért veletek vonulok a harcba és ha kell, veletek halok meg. Boldog vagyok, hogy a szerb nemzet fiait közé tartozom, a szlávok virágos kertjének virágai közé. Éljen az, aki halni kész és haljon meg az, aki gyáván élni kíván. Éljen a szerb nép!

A trónörökös — a király ellen.

Belgrádból táviratozzák: Hivatalosan megcáfolni igyekeznek azt a tegnapi terjesztett hírt, hogy a szkupstina tegnapi ülésén a képviselők szavazattöbbséggel a háború ellen foglaltak állást. Miladinovic külügyminiszter beszéde az összes pártokra rendkívül mély hatást tett. Az ellen-összeesküvők most a hadseregben akarják izgatásaikat folytatni és György trónörökösöt akarják kijátszani atyja ellen.

A trónörökös tegnap délután a néphez újból beszédet intézett, amelyben kijelentette, hogy teljesen a tüntetők pártján van és velük együtt mindenre el van tökéltve. A külügyminiszter tegnap délután meglátogatta a trónörökösöt és figyelmeztette, hogy a nép előtt tett izgató nyilatkozatai a helyzetet csak elmérgesítik.

Tegnap a fővárosban az a hír terjedt el, hogy Péter király lemondott. Nagy néptömeg vonult végig Belgrád utcáin és György királyt éltette. Komolyabb politikai körökben kinos feltűnést okozott a trónörökös viselkedése, amelylyel a Magyarország—Ausztria ellen irányuló tüntetése-

ket támogatja. Hír szerint a trónörökös tegnap délelőtt a tüntetések rendezőinek ezer dinárt küldött.

Zavargó tömegek.

Ujabb távirat jelenti:

A tömeg elkodvetlenedve tüntet. A harcias kedvbe egyszerre dinasztia ellenes tüntetés vegyült, mely főképen a király személye ellen irányul, mert a nép elvesztette ama bizalmát, hogy a király Boszniát megszerzi. Kinosan hat az is, hogy Péter király nem kezdheti meg látogatását az európai udvaroknál, ami nagy kárára van az országnak. Az antidinasztikus áramlat vezetői titkos gyűléseket tartanak és az ország keleti részében nagy számmal osztogatták a nép között a connaughti herceg arcképét.

A képviselők hareiaskezdét nagyon lelohasztotta az a kiszivárgott hír is, hogy a Péter király elnöklésével tartott haditanácsban a hadügyminiszter kijelentette, hogy Szerbiának ez idő szerint a háboru nem válhatik előnyére. Az ágyugolyók töltéséhez szükséges robbanó anyagot ugyanis Szerbiában nem tudják előállítani s e miatt az ágyugolyók üresek.

A délutáni tüntetés főleg Magyarország-Ausztria ellen irányult. A tömeg torkaszakadtából kiabálta:

— Vesszenek a svábák, a rablók! Menjünk háboruba!

A tüntetők azután a Karagyorgyevics téren gyülekeztek s ott elégettek egy feketeárga zászlót.

Velimirovics miniszterelnök egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy a skupstina élni fog jogaival, de az a hír, hogy már határozatot hoztak volna a felmerült kérdések valamelyikében, teljesen alaptalan. Kormányválságról nincsen szó, legfeljebb a kabinet rekonstruálása fog történni. A miniszterelnök végül annak konstataálására kérte a hírlapírót, hogy a szerb nép valamennyi tagja között a legteljesebb az egyetértés (?)

Szerbia fegyverkezik?

A Magyar Távirati Iroda jelenti Belgrádból: A skupstinában a hadügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be, amelyben a hadsereg felszerelésének kiegészítése céljára 16 millió dinár megszavazását kéri. Az elnöklő Ljuba Jovanovic ezután azt indítványozza, hogy a skupstina küldje testvéri üdvözlését az épen ma összeülő montenegrói skupstinának, amely indítványt viharos lelkesedéssel elfogadták. Jovanovic elnök ezután hosszabb beszédet mondott, amelyben konstataálta, hogy a skupstina a tegnapi titkos ülésén csodálattal méltó egyöntetűséget tanúsított. Ebben az ülésben a kormány ismertette a politikai helyzetet és azon intézkedéseket, melyeket eddig tett. A skupstina ezen egyhangú állásfoglalása megnyilatkozott, mikor elfogadta Ribarac nacionalista határozati javaslatát, mely szerint a skupsina helyesli a kormány eddigi magatartását és a szerb nép nevében egy szívet, egy lélekkel felajánlja a kormánynak mindenét. Ezt a határozati javaslatot Kaclevic szociáldemokrata egyetlen szavazata kivételével az egész ház viharos lelkesedés és tapsolás közben elfogadta, mire az ülés véget ért.

Konstantinápolyból jelszik: Nedanovic szerb követ tegnap az itteni nagykövetségek, az osztrák magyar nagykövét kivételével, át-

nyújtotta Szerbia tiltakozó körjegyzését Bosznia és Hercegovina-dolgában.

Elkobozott hadiszerek.

Zimony-ból táviratozzák: Az itteni hajóállomáson elkoboztak egy hajót, amelyen származási bizonyítvány nélkül nagy mennyiségű hadiszert akartak átcsempészni Szerbiába.

Bosnyák összeesküvés Budapesten.

Politikai letartóztatások. — Eltoloncolt boszniai ügyvédek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 12

Bosznia és Hercegovina bekebelezése, ugyilatszük, még sem keltett olyan osztatlan lelkesedést a két tartományban, mint híresztelik. Ezt bizonyítja, hogy a legutóbbi napokban a királyt üdvözlő küldöttségen kívül Boszniából igen sok elégedetlen horvát, szerb és mohamedánus érkezett a fővárosba, ahol a teljes alkotmányosság érdekében érintkezésbe akartak lépni a magyar politikai pártokkal. De mindenütt zárt ajtókra találtak.

A rendőrség, felsőbb utasításra, szemmel tartotta a kellemetlen jövevényeket s ma a vendégjárás szenzációs letartóztatásokhoz vezetett.

A boszniai alattvalók ma délután, mit sem sejtve, tanácskozásra gyűltek össze, amelyről azonban a rendőrség tudomást szerzett.

Amikor *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter, *Boda* Dezső főkapitány révén, tudomást szerzett az ügyről, azonnal fölkereste *Burián* István bárót, Bosznia kormányzóját és *Aerenthal* külügyminisztert. A megbeszélés alapján a belügyminiszter ma utasítást adott a rendőrségnek, hogy ha a jelzett konferenciát, amely szerajevói jelentések szerint az összeesküvés jellegével bír, a boszniaiak tényleg megtartják, az ott jelenlévő ellenzéki pártvezérekkel: *Vasziljevics* dr. és *Kruil* dr. mostari horvát ügyvédekkel szemben járjon el a lehető legnagyobb szigorral. A rendőrség legügyesebb detektívjei figyelték meg a két urat s a ma délutáni titkos ülés után a törvény nevében le is tartóztatták őket. A két ügyvédet azután bevitték a főkapitányságra, ahol végzésileg örök időkre kitiltották őket a fővárosból s egyben tudatták velük, hogy ma éjjel eltoloncolják őket a boszniai határra s onnan illetőségi helyükre.

Skrábics, zero hírlapíró, egy harmadik mostari ügyvéddel az est folyamán fölkereste *Issekutz* Győző alkotmánypárti képviselőt és delegátust, hogy interveniáljon a belügyminiszternél az elfogottak érdekében s legalább annyit eszközöljön ki, hogy holnap utazhassanak el. *Issekutz* azonban erre nem volt hajlandó.

A küldöttek ekkor *Holló* Lajoshoz mentek, de sikert itt sem értek el. A két mostari ügyvédet az éj folyamán valóban eltoloncolták a főváros területéről.

TANÜGY.

(—) Polgáriskolai tanítók választása. A városi iskolások családoknál ülést tart és ezen az ülésen kerül beállításra a megválasztandó négy polgári iskolai tanítói állás.

Biró és ügyvéd utcai botránya.

Véres kardpárbaj. — A halott asszony becsülete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 12

Szabadka városát kínos botrány tartja izgalomban. Szombaton este a város legforgalmasabb utcáján *Billitz* Hugó dr. ügyvéd, a Délvidéki közgazdasági bank igazgatója *Weisz* Aladár dr. törvényszéki bírót tettleg inzultálta. A bíró erre provokáltatta az ügyvédet. Ma folyt le a párbaj rendkívül súlyos feltételek mellett. A felek először pisztolyra mentek, majd mivel a kétszeri golyóváltásnál egyikük sem sebesült meg, kardpárbajt vívtak, amelyben *Weisz* dr. súlyosan megsérült.

A nagy feltűnést keltő eset részletei a következők:

Ez év januárjában történt, hogy *Billitz* dr. gyönyörű szép fiatal neje a Szabadka mellett levő Palics-fürdő egyik nyaralójában felakasztotta magát és meghalt. Akkortájt igen sokat beszéltek a fiatal asszony öngyilkosságának okáról s általában az volt a vélemény, hogy a szerencsétlen nőt férje féltékenysége üzte a halálba. *Billitz* dr. ugyanis gyanakodott feleségére, hogy viszonya van valakivel. Az asszony felháborodva utasította vissza férje gyanúsításait, de a féltékeny férj nem hitt neki s e miatt napirenden voltak a leghevesebb civódások és veszekedések. A fiatal asszony végre is megunt a férj zaklató bánásmódját és öngyilkos lett.

Szombat este *Billitz* dr. a korzón sétált két barátja társaságában, amidőn szembetalálkozott *Weisz* Aladár dr. törvényszéki bíróval. Amikor az ügyvéd a bírót meglátta, szó nélkül eléje ugrott és teljes erővel arcul ütötte, úgy, hogy a bíró a kocsijárdáról áttántorodott a gyalogjáróra. A súlyosan inzultált bíró meglepetéséből felocsudva botjával akart végigvágni támadóján, de ez kikapta kezéből a botot és arabokra törte. *Weisz* dr. most előrántotta *Browning*-revolverét, de mielőtt az ügyvédre lőhetett volna, az már a tömeg soraiban eltűnt szemei elől.

A bíró még aznap este provokáltatta *Billitz* dr.-t segédei, *Flatt* Viktor nyugalmazott főispán és *Purgly* Sándor volt országgyűlési képviselő útján. Az ügyvéd megbízottait *Schäffer* Adriján és *Vécsey* Samu személyében nevezte meg. A segédek a feltételekben megállapodtak s a párbaj vasárnap reggel megtörtént. Először pisztolypárbajt vívtak kétszeri golyóváltással, de egyik fél sem sebesült meg. Ekkor a feltételek értelmében kardra mentek. *Weisz* dr. a második összecsapásnál súlyosan megsérült, mire a segédek a párbajt beszüntették.

A szombat esti támadás okáról a városban többféle verzió kering. Az egyik szerint *Weisz* dr. egy társaságban többször azt hangoztatta, hogy *Billitz* dr. kergette nejét a halálba. Egy másik híresztelés szerint *Billitz* dr. neje hagyatékában állítólag a bírótól eredő leveleket találta, amelyekből megállapította, hogy *Weisz* dr. udvarolt az ő feleségének. Hogy a híresztelések közül melyik felel meg a valóságnak, nem tudni, mert *Billitz* dr. rendkívül

zárkózott ember és az ügyről egyáltalában nem nyilatkozik.

Weisz dr. bíró barátai előtt kijelentette, hogy amint fe'gyógyul, kérni fogja áthelyezését.

Arad dicsérete egy angol ujságban.

Mr. Douglas beszámolója. — Aki csak az osztrák császárt ismeri.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, október 12.

A közelmúltban tudvalevőleg az angol és skót sajtónak hét tagja tett látogatást Aradon. Az ujságírók hazánk mezőgazdasági viszonyainak tanulmányozása közben jutottak el Aradra, ahol különösen a szőlészeti és borászati intézményeinknek szenteltek nagy figyelmet. Tapasztalataikról most számolnak be lapjaikban.

E lapok egyikének, a „Scotsman“-nak munkatársa, Mr. Loudon M. Douglas beküldötte nekünk lapjának ama számát, melyből a bennünket érdeklő részeket alább ismertetjük.

A hosszú ujságcikk dicsérő jelzői és elragadtatástól áradó sorai között kellemtelenül hat az, hogy az angol író Ferenc Józsefet következetesen magyar császárnak nevezi.

A bennünket érintő közlemény magyar fordításban itt következik:

„A magyar borok meglehetősen ismeretlenek az egyesült királyságban. A magyar borbogyasztás főtárgya a fehér bor, míg a vörös fajták kevésbé kerülnek forgalomba. A fehér fajták leghíresebbje Bakafor néven ismeretes. A pesszgo ugyanoly módon készül mint Franciaországban, de a Budapest közelében levő budafoki és az aradi borpincékben, továbbá a szőlészeti iskolákkal összeköttetésben levő pincékben, mint pl. a ménesi vincellér iskolában a főszület a fehér borok termelésére és keverésére fektetik.

A magyar borművelésnek kiegészítő részét képezi a szőlő halálos ellenőze, a pylloxera elleni védekezés. Számos vidéken ingyenes tanfolyamokat szerveznek, melyeknek hallgatóságát azután kiküldik a környékre, hogy ismereteket a szőlőtermelés rendelkezésére bocsássák. Egyike a legjobb vincellér iskoláknak Ménesen van. Ez egy kis falu, az élénk kereskedelmi forgalommal bíró Arad város közelében. Itt Jansen igazgató szakértő vezetése alatt mintegy harminc tanítvány nyer kiképezést a borművelés elméletében, míg a gyakorlatra az iskolát körülvevő halmokon elterülő szőlőben tesznek szert.

Az iskolának nagy pincéje van, mely egykor egy régi vár pincéje volt, míglen a vár helyét a modern vincellér iskola foglalván el, megváltozott a pincék szerepe is. Az iskola igazgatójának egyik fontos teendője, hogy kiválogassa a legfinomabb szőlőgerezdeket s egész éven át friss állapotban tartsa ő felsége Ausztria császára (!) számára és használatára. A kiváló és gondos kezelés folytán a szőlő hónapokon át megmarad friss és romlatlan állapotában, anélkül, hogy iszából bármit is veszítené.

Arad városa mellett terül el a Csálának nevezett szőlőtelep, melyet negyven évvel ezelőtt létesítettek. E telep nevezetessége az, hogy itt történik az oltott szőlővesszők termesztése, mert a magyar vesszőket amerikalakkal olják. A telep terjedelme körülbelül

1250 acre és mintegy 15,000,000 szőlővesszőt adnak évente a különböző szőlőtermelőknek. E speciális művelési ág terjedelmére jellemző, hogy az oltási időszak alatt 240 ember foglalkozik egyedül ezzel a munkával.

A továbbiakban nagy részletességgel ismerteti a lap hazánk mezőgazdasági viszonyait, azonban látszik, hogy angol karársaink kizárólag a mezőgazdaságunk tanulmányozásának szentelik minden idejüket, ellenben közfogánk iránt teljesen érzéktelenek maradtak, mert cikkekben nem a magyar királyról, hanem Ausztria császájáról tesznek említést.

Az annexió hatása.

Az ellenséges Törökország. — Románia békét akar.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 12.

Bosznia annexiója még mindig foglalkoztatja az európai uralkodókat. Legjobban Törökország berzenkedik az annexió ellen, de nem talál pártfogókra. Érdekes az a beszéd, amit Ferenc József a bosnyákok küldöttségéhez intézett. Figyelmet érdemelnek azok a kijelentések is, amelyeket Aerenthal külügyminiszter tett a magyar delegáció külföldi albizottságának ma délutáni ülésén. (Erről külön cikkben számolunk be.)

Mai hireink ezek:

A király a bosnyák küldöttséghez.

A király ma délelőtt fogadta a boszniai és hercegovinai horvátok 12 tagú küldöttségét, akiket Mandics Miklós szarajevói polgármester vezetett a felség elé. Mandics polgármester hódoló beszédet intézett a királyhoz, megköszönve az anneksziót. A beszédet a küldöttség tagjai harsányan megszivízták.

Ofelsége a beszédre a következőket válaszolta:

— Lojalis érzelmeik kifejezését köszönöm és biztosítom önöket, hogy nemzetük és országuk jólétét szívesen viselem. Közöljék küldöikkel, hogy ugyanolyan mértékben fogják élvezni a magam és kormányom gondoskodását, mint amennyire azt monarkiám mindkét része élvezzi. A küldöttség tagjai zsívio kiáltással fogadták ő felsége választát, aki a küldöttség tagjait megszólításával tüntette ki.

A forrongó Törökország.

Konstantinápolyból jelentik: A higgadtabb török körök élesen elítélik a török lakosság között indult sovínista propagandát és utálnak az abból származható bajokra és veszélyekre. Ugy látszik azonban, hogy nézeteknek nem mernek hangosabb kifejezést adni, minthogy gyanúsításoktól tartanak. A helyzetnek az a képe, mintha az ifju-sovínista politikailag éretlen elemek kerülnének felszínre, akik a Törökországnak kedvező angol, francia és orosz lapvéleményekre utalva, azokra támaszkodnak. Ugy látszik, kiadták azt a jelszót, hogy tiltakozó népgyűléseket, bojkottokat kell rendezni és hasonló eszközök felhasználásával meg kell félemlíteni a monarkhiát, mindent abban a feltevésben, hogy az annexió tárgyában hozott határozat valamiképen megvalósul.

Az ifju-török bizottság mára Monasztirba, Szalonikiba és több más helyre népgyűléseket hívott egybe, amelyeknek napirendje a berlini egyezmény megsértése a legutóbbi események

által. Mitrovicában, a vilajet hatóságának rendelkezésére a népgyűlés elmaradt. A rendet sem zavarták, csak a szerbek felettséget tartottak, isgalmaikban azonban a török lakosság csak igen csekély mértékben osztozik.

A legújabb mai lap izgatott heves hangon szólja fel a lakosságot az Ausztriából és Magyarországból hozott áruk elleni bojkottra. Ma reggel óta ismét kezdődött a visszaélés, hogy megakadályozzák a vásárlókat abban, hogy osztrák kereskedők ületeit felkeressék. Hír szerint Muradon kívül több más reakciónárius veséért is letartóztatottak.

A Jeni Gazette, a nagyvezér lapja igen éleshangú vezércikket hoz, amelynek az a címe: A balkáni föderációra vezető út. E cikk hevesen támadva a monarkhiát, kifejti, hogy Olaszország vagy Franciaországhoz hajlik és az összes hatalmak Törökország mellett állanak. Ideje tehát, hogy Németország most megmutassa, mennyire barátja Törökországnak.

Konstantinápolyból táviratozzák: Szalonikii konzuli távirat szerint a tegnapi meetingen, melyen 8 szónok beszélt, tiltakozó határozatot hoztak Ausztria-Magyarország és Bulgária ellen. A monasztiri tiltakozó meeting nyugodtan folyt le. Határozati javaslatot fogadtak le, amely Ausztria-Magyarország és Bulgária ellen irányul, a portának táviratilag bizalmukat fejezték ki. Hasonló jelentések érkezek egyéb meetingekről. Ugy látszik, rendezés sehohsem történt.

Konstantinápolyból sürgönyzik: Az ifju törökök tegnap a bolgár királyság proklamációja és Bosznia és Hercegovina annexiója ügyében Koreában, Brüsszában, Kasztamuniban és egyébütt is népgyűléseket tartottak, amelyekből tiltakozó táviratokat intéztek a nagyhatalmakhoz és köszönő táviratokat az angol kormányhoz.

A török lapok ma is az osztrák áruk és kereskedők elleni bojkottot hirdetik, de arra intik a lakosságot, tartózkodjék erőszakosságoktól.

Konstantinápolyból táviratozzák: A török kormány a tegnapi minisztertanácsban elhatározta, hogy résztvesz a nemzetközi konferencián anélkül, hogy azon Bosznia annektálásának kérdését tárgyalják, mert Törökországra nézve elsősorban a bolgár kérdés fontos.

Románia békét akar.

Bukarestből jelentik: A király tegnap fogadta Sefat baj török diplomáciával ügyvivőt, aki átadta megbízó levelét. A király ezalkalommal megemlékezett a Törökország és Románia között fennálló kitűnő viszonyról, amely elvégre a két állam közös érdeke s azután azon reményének és óhajának adott kifejezést, hogy a szultán egészségben és jólétben továbbra is működni fog népe és birodalma békés és boldog fejlődése érdekében. Meg van győződve arról, hogy a török birodalom még jobban megállírdul, mihaslyt a jelen izgató kérdések el lesznek intézve, amikhez nagyban hozzájárul majd az egész világot eltöltő békés szellem és az a barátság, amelyben Törökország szomszédaival áll.

A keréai események.

Párisból jelentik: A Havas-ügynökség athéni jelentése szerint Kréiából az a hír érkezik, hogy a kamarát rendkívül ülésstakra hívták egybe. Az ülészakot állítólag a király nevében fogják megnyitni. Az idegen hatalmak konzulait, valamint a katonai hatóságokat meghívták a megnyitó ülésre. Az egész szigeten nagy a lelkesedés. Minden hatóság a füg-

getlenség mellett és a Görögországhoz való annexió mellett foglal állást. Az ülészak megnyitását, minthogy több képviselő még nem érkezett meg, holnapra halasztották.

Egy konzul veszedelme.

Antivariból (Macedonia) táviratozzák: Egy ötszáz főnyi tömeg megtámadta az osztrák—magyar konzulság épületét és a palotát le akarta rombolni. A csőcseléket a kivonult katonaságnak kellett szétkergetnie. A támadásról hivatalos értesítés nem érkezett.

A kerülősi véres telepítés.

A Soós-család szabadlában. — 400 hold föld a románoké.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 12.

Lapunk vasárnapi számában részletesen megírtuk a kerülősi telepítés következtében lefolyt csatározást, amely a kijelölt országuton történt. Megírtuk, hogy a esendőség letartóztatta Soós György kerülősi telepes gazdát a két fiát G. Tóth Mihályval együtt, mert megölték Herló Péter román gazdát.

Szakolczay Lajos kir. ügyész a helyszínen ejtette meg a vizsgálatot és arról győződött meg, hogy itt nem gyilkosság büntette forog fönn, hanem önvédelem következtében elkövetett halált okozó súlyos testisértés. Ezért intézkedett, hogy az összes letartóztatott egyéneket szabadon engedjék, ami meg is történt.

Az ügyész ugyanis megállapította, hogy Soósék csak a saját testi épségüket védelmezték, amikor Herló Pétert megölték, mert ha ezt meg nem teszik, ugye egyikük élete se lett volna biztonságban. Ezzel okolta meg az ügyész a szabadonbocsátást elrendelő végzését. Bebizonyítva van ugyanis, hogy a támadást a románok kezdték beborozott állapotban.

A Soósék szabadon bocsátásának híre némi izgalmat okozott az ottani románok körében, azonban hamarosan lecsillapultak, mert abban bizakodnak, hogy a most elárverezett magyar birtokból 400 hold az övék lesz. A románok ugyanis megbízták *Suciu* János dr. képviselőt, hogy tárgyaljon a *Telepítési Hitelbank*-kal s vegyen meg a számukra 400 hold földet. A tárgyalások meg is indultak és — amint *Suciu* kijelentette — kielégítő eredménnyel, mert 400 hold földátadását a bank kilátásba helyezte nekik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mősora:

Kedd: Az ördög, vigjáték. (B. bérlet.)
Szerda: Félistenek, színmű. (A bérlet.)
Csütörtök: Mignon, opera. Malecky Blanka, a temesvári színház primadonnájának fellépte. (B. bérlet.)
Péntek: Mignon, opera. Malecky Blanka felléptével. (B. bérlet.)
Szombat: Dollárkirálynő, operett. (A bérlet.)

* Az ördög. Molnár Ferenc világhírű vigjátékát, az ördögöt holnap játsszák ebben az idényben először. A címszerepet emittal is Szendrey Mihály játssza, akinek az egyik legkiválóbb alakítása. A többi szerepet Novák Irén, H. Harmath Józsa, H. Körössy Juci, Dellé és Várnay játsszák.

* A Mignon vendéggel. Az idei szezon első operaelőadására, amely csütörtökön lesz, nagy ambícióval készül a társulat. Az igazgatóság

Thomes klasszikus dalművét, a Mignon-t tűzte ki előadásra, amelyet Leszaky színeligazgató alatt játszottak utoljára Aradon. A címszerepet Wlassák Vilma énekl. A másik fő női szerepet Malecky Blanka, a temesvári színház prima donnája fogja kreálni. A többi szerep Ferrari, Ladiszlav, Hunyady, Polgár és Faludi kezében van.

* Levél a Jézuskához. Másodszor szerepel ez a nagyszerű mozgókép az Uránia-színház műsorán, s most még nagyobb sikere van, mint mikor először mutatták be. Páratlan hatású kép ez, mely kicsit és nagyot egyaránt valami szentimentális hangulatba ringat és annyira a valóság erejével hat a kép, hogy a közönség — megtapsolja. Ennél elismerőbb és közvetlenebb hatást nem lehet felmutatni. A gyermeki szeretet és a jótekonyság glorifikálása az a kép és vajjon melyikünk ne lelkesednék a gyermeki ártatlanságot és a számtalan nélküli való cselekedetért. Igeal morális hatása van ennek a nagy fantáziával megcsinált képnek, melynek újból való színrehozataláért elismerés illeti meg az Uránia igazgatóját. A szenzációs kép még csak kedden kerül előadásra.

Aradi kabaret.

Őszi versek.

— Hivatalos jelentés a szüretéről. —

Im: hivatalosan jelentem:

Az aradmegyei hegyekben
 A vig, boldog szüretnek vége,
 A must már forr a sok pincébe,
 Elnémult a szedők danája,
 A „száraz halak” illatarja.
 S ami szüretre emlékeztet,
 Vége, annak mind befelegett.
 Denkve: minden szőlős gazda
 Fejét nyugodtan, esendbe, bátran,
 Otszáz hekto bor tudatában
 Boldogságos áomra hajlja.

S illő talán most elmesélnem,
 Miről lehet tulajdonképpen
 Megismerni a szüretet . . .
 Kérem: ha sok szőlő van együtt,
 De abból nem tud senki enni,
 (Csak hogyha pénzér kell majd venni),
 S azt megtapossák férfi lábak,
 Mik mintái a tisztaságnak.
 Minden lucskos s minden ragad,
 Ruhád, kezéd, szájad, hajad.
 Nyakig uszol a mustba . . .
 Kevés a muri, de sok a munka,
 És fáradtak az emberek —
 Ez a szüret

Es mindezek után jelentem,
 Hogy az idei nagy szüretben
 Bőséges volt az isten áldás,
 Rogyásig volt a szőlő mártás.
 Lesz is idén bor, mennyi bor!
 Rizlingi, mustos, bakater,
 Mely most még a pincébe forr,
 Mitől elpirul majd sok — *orr*.
 Uszunk majd a szőlő levébe,
 Ejjel, hajnalba, este, délbe.
 Sőt szent husvét hétfői napján
 Borral lesz telve majd a flaskám.
 Hej! idén — vivát Bacchus isten! —
 Be lesz rugva mindenki itten.

. . . Másképpen áll már a dolog,
 A *politikai* szüretbe:
 Küzdve mi dolgozunk csak ott,
 S mindent az osztrák szürettel le.
 S annak mindig — most is, meg rég!
 Mi iszunk csak meg a — *levél!*

Szilánk.

Kardosék bankja.

Érdekes vallemások.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 12.

A mai tárgyalás első tanuja ifjabb Vécsey Tamás miniszteri tisztviselő. Huszonnyolc éves korona betéttel járult a bank megalapításához, később azonban ezt az összeget mint kölcsönt kivette, kára tehát nincs.

Az elnök: Miért ment ön bele a vállalatba?

A tanu: Mert Kardosék olyan nagy összeget jegyeztek, hogy teljesen nyugodt voltam.

Gál Jenő védő: Láttá ön, mikor Kardosék a pénzt kivették a bankból és betették a szövetkezetbe?

A tanu: Nem láttam.

— Nem is merne rá megesküdni?

— Természetes, hogy nem. Nem is úgy vették ki a bank pénzét, hogy valaki láthatta volna.

Dr. Nagy Béla ügyész: Ön tudja, hogy kik jegyezték a részvényeket. Olyanoknak gondolta őket, mint akik kifizetik a részvények árát?

— Igen.

A tanu meghíttetése előtt később fog dönteni a bíróság.

A következő tanu *Bakonyi* Samu dr. országgyűlési képviselő. A Leszámitoló Bank esődtömeggondnoka. Előadja, hogy a esődletár szerint a vagyon 756.329 korona. Ebből azonban különböző tételek fejében 517.924 korona levonandó, így tehát a esődvagyon kitenne 241.405 koronát.

Az ügyész: A tömeggondnok ur szerint volt ez az intézet valaha fizetőképese?

A tanu: Soha, egy pillanatig sem.

— Miért?

— Mert a részvénylőkét nem fizették be, aránytalanul sok betétet fogadtak el és igen nagy visszaeszámitolási hitelt vettek igénybe.

— Az első harminc percentet befizették?

— Követlen tudomásom nincs erről.

— Az utolsó napokban is fogadtak el betétet?

— Igen. Éppen ez a körülmény tett rám legkérvényesebb benyomást.

— Mány nappal a esőd előtt?

— Még az előtte való napon is.

— Nagy összegek voltak az utolsó betétek?

— Nem, csupa kisember pénze.

Pollák védő: Miből meríti azt a véleményét, hogy az intézet resszul ment?

A tanu: Azt mondtam, hogy fizetéseképtelen volt az első perctől fogva s ezt az állításomat meg is indokoltam.

Edvi Illés Károly dr. védő: A részvényjegyzésnek harminc százalékát nem fizették be?

A tanu: Azt én nem állítottam.

— Az a pénzügyi intézet, amely a részvények árának befizetett harminc százalékával indult meg, nevezhető fizetéseképtelennek?

— Nem.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
 Kiadóhivatal és hirdetői osztály 151.

A külügyminiszter

Bosznia annektálásáról.

Tiltakozik a beavatkozás ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 12

A magyar delegáció külügyi albizottsága ma délután Széll Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyen Aerenthal báró közös külügyminiszter előterjesztette exposéját és hosszabban ismertette a monarchia külpolitikáját. Kiterjeszkedett Bosznia és Hercegovina annektálásának ügyére is. Az ülésről részletes tudósításunk a következő:

Az exposé.

A külügyminiszter beszédének tartalma jó részt megegyezett az osztrák delegáció külügyi albizottságában elmondott exposéjával. Kijelentette ezután Aerenthal, hogy Bosznia—Hercegovina annektálásával voltaképpen *Andrássy Gyula gróf politikája nyert folytatást*, mert Andrássy volt az, aki harminc évvel ezelőtt irányt adott Magyarországnak—Ausztria külpolitikájának.

Andrássy tervét nem területszerezésre irányultak, midőn Bosznia Hercegovina annexióját követelte, hanem szükségesnek tartotta, hogy a monarchia délkeleti részében óvintézkedések történjenek. Ezek az intézkedések harminc éven át beváltak, most azonban bebizonyosodott, hogy szükség van Bosznia helyesnek megállapítására. Bosznia—Hercegovinának a monarchiához csatolása nem területszerezés céljából történt, hanem csupán azért, hogy a harminc év óta létező állapot konszolidáltassék s hogy Bosznia és Hercegovina alkotmányhoz jussanak. *Feltétlenül ragaszkodunk a be nem avatkozás elvéhez.* Egyszermindenkorra meg akarjuk szüntetni azt a legendát, hogy ahol, ami már birtokunkban van, újabb területet szándékozunk szerezni.

A Törökországban megindult új érának sok sikert kívánunk és a köztünk és Törökország között fennálló homályosságok tisztázásával azon leszünk, hogy a jövőbeli baráti viszony újat egyengessük. *Konstantinápolyi híreink nem kedvezőtlenek és helyesen teszik, ha intencióinkat úgy fogják fel, amint mi azokat szem előtt tartjuk. Bizonyos oldalról még mindig rosszakarattal itélik meg a hűbörököt.* Az ilyen tendenciának határozottan ellene kell mondanunk, mert itt kizárólag önmagától értetődő jogkifejtésről van szó.

A magyar közvéleményben eddig igen népszerű volt az a politika, amely előmozdította a balkáni népek önálló fejlődését. A mostani döntésünk a leghatározottabban egyetért ezzel a politikával s ezért bizalommal tekintet exposéjának tárgyalása alá.

A vita.

Széll Kálmán felhívja az albizottság tagjait, hogy szóljanak hozzá a miniszter beszédéhez.

Thorockay Miklós gróf előadó véleménye szerint az összes kérdések között a Bosznia—Hercegovina nemzeti helyzetében beállott változás a fő. A balkáni államok önálló fejlődésének támogatása mindaddig tarthat, míg azok agresszív módon fel nem lépnek. Még kell értetni Szerbiával, hogy teljes jóindulattal viseltetünk iránta, de csak addig, míg erre méltónak mutatkozik. Ezután részletesen ismerteti és elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Széll Kálmán elnök arra való tekintettel, hogy *Bosznia—Hercegovina hovatartozásának kérdése törvényhozás uton fog rendezettni*, azt a kérdést intézi az albizottság tagjaihoz, hogy

e kérdés vitatásába ne bocsátkozzanak. (Helyeslés.)

Sághy Gyula örömet fejez ki a külügyminiszter által folytatva külpolitikai irányzat felett és a költségvetést elfogadja.

Issekute Győző az annektációt politikai és jogi szempontból nem tartja szerencsés elintézésnek. Tudomásul veszi, hogy az annexió befejezett tény, de mindaddig, míg a két tartomány hovatartozandósága és államisága megállapítva nincs, az annektációt nem ismeri el.

Babics Gyalszki Lyuba horvát nyelven beszél és hosszas közjogi fejtegetésekbe bocsátkozik.

Elnök figyelmezteti, hogy szóljon a tárgyhöz és kéri, hogy bár joga van horvátul felszólalni, célszerűségi szempontból beszéljen magyarul.

Babics Gyalszki beszéde után elnök a vitát bezárja.

Aerenthal báró külügyminiszter röviden válaszol az elhangzott beszédekre, ezután Széll Kálmán elnök kijelenti, hogy az albizottság a külügyminiszter politikáját megelégedéssel fogadja és a közölteket örömmel veszi tudomásul.

Ezután áttértek a részletes tárgyalásra. Az előadó beszéde után szólásra senki sem jelentkezett, mire az elnök kijelentette, hogy az albizottság a külügyi költségvetést úgy általánosságban, mint részleteiben egyhangulag elfogadja s az ülést bezárta.

Pesti színésznők

a radnai bucsun.

*

Pálmai Ilka és Petrás Sári imája.

A napokban előkelő vendégek jártak Máriaradnán és az ottani régi templomban sokáig imádkoztak. Tegnapelőtt az áhitatos zarándokok, amint alázattal térdelének a templom előtti térségen, kürt-szóra és tülkölésre riadtak föl. Eleinte azt hitték, hogy az itéletnap harsonák szólaltak meg; később pedig azt, hogy Illés próféta visszajött az égből tüzes szekéren. Mert — és ez nem tréfa — egy automobil töffögött a radnai templom elé. Az autóból finom hölgyek és finom urak szálltak ki: fejüket bűnbánóan lehorgasztva, vezeklő szándékkal szivőkben, lehajtott fejjel vonultak az oltár elé. Ott letérdeltek mind a négyen és imádkoztak. Aztán kijöttek. A koldusok közt fejedelmi alamizsnát osztottak széjjel és felülve a titokzatos masinára, hangos tülköléssel eltűntek egy porfelhő mögött, — benzinszagot hagyván hátra és örökös töprengést, kik lehettek ezek a titokzatos és bőkezű zarándokok?

Nes, hogy ne törjék a fejüket sokáig a problémán, mi ezennel ünnepélyesen eláruljuk a titkot. A zarándokok ezek voltak: Pálmai Ilka, Petrás Sári, Törzs Jenő és Király Ernő, a Király színház tagjai. Elhatározták, hogy Petrás Sári automobilján lerobognak Radnára és mindegyik kikönyörög magának valami jót. Az elhatározást a szükséges benzinkontingens megrendelése követte és a egyes társaság tényleg elrobogott Radnára, ott tényleg imádkozott és onnét tényleg hazament.

Megtudtuk, hogy melyikük mire kérte a jó istent? A kérelmek listája a következő:

Pálmai Ilka azért könyörgött, hogy a „Hollandi lány” című operett a Király színházban legalább még százszor menjen és hogy legalább még egy ilyen jó szerepet kapjon, mint aminőt most játszik a Hollandi lányban.

Petrás Sári így imádkozott, kis kacsóit össze téve szépen: „Édes Istenkém, én már nagy lány vagyok, én már huszéves vagyok, de nem tudom, hogy mi fán terem az igazi szerelem, eszik-e, vagy isszák? Miért is arra kérlek, jó istenke, hogy én is szerethessem valakit... De igazán szeressem!...”

Törzs Jenő roppant furiangosnak bizonyult, mert csak az volt a kérése, hogy a paplanja mindig

selyemből legyen és mindig addig érjen, ameddig ő nyújtózni akar.

Király Ernő pedig egyenesen egy jó, egy kis, egy kedves feleséget kért az égeltől.

Már most érdeklődéssel várhatjuk, hogy teljesülnek-e a forró imákban előterjesztett kérelmek?

Egyet tudunk. És pedig azt, hogy a Petrás Sári kérelme teljesedésbe ment. Már szerelmes! Nagyon szerelmes!...

Mégis igaz hát, hogy csodák történnek a radnai bucsun...

SPORT.

Football-verseny.

(Budapesti Torna Klub — Aradi Atletikai Klub eldöntetlen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 12.

Kiváló sportesemény színhelye volt tegnap délután az Aradi Atletikai Klub Török Gábor utcai sporttelepe. Szébb, érdekesebb küzdelmet mint a tegnapi, alig látott városunk közönsége. A kiváló elsőrendű játékosokból álló budapesti csapatnak méltó ellenfele volt az aradi csapat. Mindketlen kiváló fejt lett technikáról tettek tanúságot s méltán részvevők voltak azokra az elismerésekre, mely osztályrészükül jutott. Az aradi csapat ez újabb szereplésével ismét tanujelét adta annak, hogy előbbi négy győzelme reális volt, mert amikor a főváros egyik legerősebb csapatával állott szemben s az csak arányban bírta a küzdelmet vele, az egyben győzelmet jelent az aradi csapatra.

A mérkőzés lefolyása a következő volt:

Pont fél négy órakor kezdődött a játék. Budapest választ helyet. Arad nap ellen játszik. Az első tíz-tizenöt percben látható, hogy az aradi csapat a budapesti piros-fehérek gyors támadásaitól meglepődött s félelmében nem is bír támadásra gondolni s minden ereje kiváló védelmében összpontosul. Gárdos kapus, Bocskor és Langyos becék kiváló produkálnak. Budapest több cernert ér el s nem egyszer jut veszélyeztetett helyzetbe az aradi kapuba, s kétszer üressen maradt kaput biztos két goaltól mentő cornerre Langyos, majd Bocskor. A játék Arad térfelén folyik s csak olykor olykor kerül ki a labda a budapesti kapu elé egy egy gyors lerehanással, de a piros-fehérek minden támadást leszerelnek. Bihari kapus, Kőszegi, Ujlaki, Leitner, Korda kiváló produkálnak. Félidő 0:0.

A második félide szédületes tempóval folyik. A játék azonban most már rendkívül változatos, Arad visszanyeri energiáját s egy egy szép támadásával komoly veszélybe hozza a piros-fehérek kapuját. A 25 ik percben egy corner rugásból keletkezett tumultusban a labda anélkül, hogy tudni lehetne kitől, hogyan, a küzdelem hevében az aradi kapuba sodródott. A vezető goal Budapesté. Arad nem esik vissza, de izgató gyors játékba merül. Fekő jobb szélső csatár alig pár percre rá lefut, szélről centerre s az élére futott Vasas összekötő átörve a leközdeletlennek látszó soron védhetetlen szép goalt lö. Leirhatatlan az a tomboló lelkesedés, ami e sikerült támadást követte. Ember alig maradt ülv a tribünön, a nézők egymást üdvözölték, gyönyör volt nézni ez izgatott lelkes képet. Budapest hevesen játszik, hogy újabb győzelmet érjen el, de eredménytelenül. Látható, mint esnek vissza a piros-fehérek s lesznek a helyzet urává a fehér-sárgák. Most már Budapest kapuját támadják állandóan szíves fehér-sárgáink. Újabb eredményt azonban már egyik csapat sem ér el s a játék 1:1 arányban eldöntetlenül végződik. Bíró Száthmáry János. (A. A. K.) kifogástalan volt.

+ Az aradi posta- és távirat tisztviselők sport egyesülete e hó 18-án tartja őszi bási versenyt. A versenyszámok a következők: 1. 100 yardos junior síkfutás. 2. 100 yardos síkfutás. 3. gerelyvetés svéd gerellyel (tetszés szerint fogva) 4. 3/4 angolos síkfutás. 5. súlydobás. 6. magasugrás. 7. diszcovetés. 8. távugrás. 9. angol mérföldes síkfutás. A verseny 3 órakor veszi kezdetét a huszár lakatya mellett elterülő sporttelepen. A nevezések Till Ede titkár címére küldendők, írásban vagy a jelentkező iven, mely a postán megtalálható.

Kósza hír

az aradi háziezred mozgósításáról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 12

Tegnap feltűnő hír kelt szárnyra Aradon. Azt beszélték a városban, hogy az aradi háziezredet mozgósították és vasárnap már utra is kel az ezred egyik zászlóalja a Szerbiában lévő Végszendrő községbe. Az Aradi Közlöny illetékes helyen tudakozódott: mi alapja van a kósza híresztelésnek s mennyi igaz a mozgósítás hírből? Erről azt az információkat kaptuk, hogy a hír téves, mert mozgósításról, vagy valamelyik zászlóalj elviteléről szó sincs.

Hogy ez a riasztó híresztelés miből keletkezhetett, azt illetékes helyen így adták elő:

Tudvalévő, hogy a 33. gyalogezred 2. zászlóalja ezeltől állandóan Fehértemplomban állomásozott. Ezt a zászlóaljat az 1907. év tavaszán áthelyezték a szerb határra, Temeskubinba. Azóta állandóan ott is van ez a zászlóalj. Két héttel ezelőtt a temeskubini zászlóalj négy fiatal hadnagyát: *Meiszt, Forbuchnert, Nemetzet és Wallaht* visszahívták Aradra arra az időre, amíg itt az ujoncok kiképzése tart. Ugyanis az ezred parancsnoksága a temeskubini zászlóalj tisztjeit is részesíteni kívánta az ujonckiképzés nehéz munkájában, mert Kubinban nincs részük ebben.

A négy hadnagy meg is kezdte a kiképzést, de szombaton abba hagyták, mert utasítást kaptak a temeskubini zászlóalj parancsnokságától, hogy *utazzanak vissza*. A tisztek tegnap el is távoztak Aradról. Erre azért volt szükség, mert Temeskubin háromnegyed órányira fekszik a szerb határtól és a mostani zavaros események szükségessé teszik, hogy az eda beosztott tisztek állandóan ott legyenek. Az aradi katonák közül senkit nem vittek Végszendrőbe; ott különben magyar katonák nem is tartózkodhatnak, mert a török—szerb határon van.

Arról is beszéltek a városban, hogy Aradra katonai gépfegyver osztályt hoznak. Illetékes helyen erről mit se tudnak. Azt mondják, hogy gépfegyver-osztálya ez idő szerint csak a déltiroli ezredeknek van, de két éven belül a magyar területeken lévő ezredek is kapnak ilyen osztályt.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 12-án az időjárás: Enyhe, száraz.

— **A román király fölgyógyult.** Bukarestből jelentik: Több lap egy idő óta hamis rosszakaratu híresztelést közöl a romániai helyzetről és a király egészségi állapotáról. A király a teljes javulás útján van és állapota semminő aggodalomra nem ad okot. Károly király szakadatlanul dolgozik, fogadja az államférfiakat, továbbá több idegen állam képviselőjét.

— **Orvosprofesszorok kiténtetése.** Mint Budapestről jelentik, a király *Korányi Frigyes* egyetemi orvostanárnak és u élnak a *bácsi méltóságot* fogja adományozni, *Müller Kálmánt*, a Rókus-kórház igazgató főorvosát pedig valószínűleg belső titkos tanácsossá fogja kinevezni.

— **A belügyminiszter beteg.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter két nap óta szobáját or-

vosi tanácsra nem hagyhatja el. A miniszter családi ügyben Töketerében járt, ott erősen meghűlt és ennek következtében még egy-két napig nem jöhet ki. Ez az oka annak, hogy *Andrássy* nem jelent meg *Rudolf* trónörökös szobrának mai leleplezésén. — Itt említjük meg, hogy hivatalosan megcáfolják azt a hírt, mintha a belügyminiszter lemondani szándékoznék.

— **A Boczkó-utcai autobusz-járat.** Magiránk már, hogy az autobusz vállalat a Boczkó-utcai autobusz-járatnak megszüntetését vette tervbe. E terv megvalósítása előtt a városi tanács most átiratban szolgáltatta fel a térparancsnokságot, hogy nyilatkozzék arról, vajjon kívánja-e a Boczkó-utcai járatok további fenntartását.

— **A választói reform módosítása.** Budapesti tudósítónk jelenti: Ma fogadta *Kossuth Ferenc* kereskedelemügyi miniszter a függetlenségi párti képviselők utolsó turnusát, akiknek bizalmas információt adott a választójogi javaslat részletei felől. Politikai körökben azt beszéltek, hogy a kormány tervbe vette a plurális választójogi javaslat elvetését és a helyett az analabéták tizenöt koronás cenzusát szándékozik behozni. *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter a javaslatot a jövő hét végén terjeszti a parlament elé.

— **Törvényszéki orvosok értekezlete.** A kir. törvényszéki s fogházorvosok e hó 12-én d. e. 9 órakor Budapesten a kir. orvos egyesület helyiségében a *Magyar Törvényszéki Orvosi Társulat* megalakítása s többféle rendi kérdés megvitatása, nevezetesen az új törvényszéki orvosi díjazás mikénti alkalmazása, a kir. törvényszéki orvosok működési körének szabályozása, a munkásbiztosítási bíróságoknál betegegyel segélyekből s balástól kártalanításból folyó vitás ügyekben orvosszakértőkként való alkalmazása és a fogházorvosok fizetésrendezése tárgyában országos értekezletet tartanak, mely az eddigi jelentkezettek nagy számából ítélve igen látogatottnak ítélik. Az országos értekezletre az aradi törvényszéki orvosok is felutaznak.

— **Monstre-küldöttség a városi tisztviselők érdekében.** Versec város polgármestere felhívást intézett Arad polgármesteréhez, hogy jelöljön ki aradi tagokat a belügyminiszter elé készülő monstre deputációba. Ez a küldöttség tudvalevőleg arra kéri a belügyminisztert, hogy a jövő évi költségvetésbe felvett 22 milliót első sorban azon város tisztviselőinek segélyezésére használja fel, amely városok tisztviselői az ottani megyei és állami tisztviselőknél kevesebb fizetést kapnak. Ma délután hat órakor a városházán értekezletre gyűltek össze a tisztviselők és elhatározták, hogy a küldöttségben való képviseltetésükkel *Vizer Aladár, Bökényi Arisztid, Nagy Ottokár* és *Mikes Gábor* városi tisztviselőket bízzák meg, akik a küldöttséggel e hó 14-én fognak tisztelegni *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszternél.

— **Kérvény a király kocsijában.** Budapesti tudósítónk jelenti: Amikor a király *Rudolf* trónörökös szobrának leleplezési ünnepélyére hajtatott, a Fárdó-utcában sorfalat álló tömegből előugrott egy *Havas Simu* nevű kereskedő és *kérvényt dobott a király kocsijába*. A rendőrök bekísérték és kihallgatták *Havast*, aki elmondta, hogy kérvényében azt panaszolta fel a királynak, hogy egy *Gelber* nevű bécsi ügyvéd *elsikkasztotta négyezer koronáját* s ő most az *összeg megtérítéséért folyamodik a királyhoz*.

— **Aradi hivatalnokból gyárigazgató.** *Révész Bólint, Révész Nándor* aradi kereskedelmi akadémiai tanár fiát, a *Wjitzer*-féle vaggongyárnak kiváló tehetségű vezetőitkárát — mint értesülünk — a győri Magyar vaggongyár r. t. igazgatósága a vállalat kereskedelmi igazgatójává nevezte ki.

— **A színházi szellőztető.** A Nemzeti Színház tűzrendészeti szemléje alkalmával kifogásolta a kapitányi hivatal a jelenlegi szellőztető készüléket és egy olyan szellőztető létesítést kérte, amely egy fogásra nyítható és a színház nagyságának öt százalékát teszi ki. A városi tanács ennek folytán most utasította a mérnöki hivatalt, hogy az új szellőztető tervét és költségvetését készítse el.

— **Ethunyt író.** Budapestről jelentik: *Zboray Aladár* író és hírlapíró tegnap este negyvenhárom éves korában meghalt Budapesten *Logdy*-u ca. 29. szám alatti lakásán *Zboray* neve sűrűn megfordult a közönség szeme előtt. Asonkívül, hogy a redakciók szorgalmas és talentumos munkása volt, novellákat, hosszabb elbeszéléseket is írt hatilapokba és folyóiratokba. A *Magyarország* vasárnapl tárcírója volt. Az utolsó években már nagyobb irodalmi munkákba is fogott. Regényt írt, sőt két darabja színpadra is került. A színház, mely a Vigaszínházban került színpadra, nagy sikert is aratott. Beszélgettem a jövőre és első híre volt, hogy még értékes munkákat fog alkotni. Barátai előtt gyakran említette, milyen témák forognak agyában. Legutóbb a Fiumében megindult magyar újság szerkesztésére hívták meg. Le is ment Fiumába és megindította a lapot. Nem régen tért vissza Budapestre, de már beteg. Tegnap este már nagyon rosszul érezte magát; orvost hívatott, aki már nem tudott rajta segíteni.

— **Olcsóbb a tej.** A város gazdasági széke ma tartott értekezletet az árvaház részére szükséges teljesítésre. A legolcsóbb ajánlatot az Aradi Tejcsarnok tette, amelynek a gazdasági szék kiadni javasolta a szállítást. A Tejcsarnok ajánlata — a tej literje 18 fillér — a tej árának olcsóbbodására mutat.

— **A járványkórház új felszerelése.** A városi főorvosi hivatal most azt a javaslatot terjesztette a tanács elé, hogy teljesen újonnan szerelje fel a járványkórházat. A tanács legközelebb foglalkozik ezzel a kérdéssel és előreláthatólag annak eleget is fog tenni.

— **Krizantémum kiállítás Aradon.** A Magyar virágkedvelő egyesület és az Országos kertészeti egyesület a tél folyamán Aradon országos virágkiállítást rendez, amely főképp a krizantémumokra fog kiterjedni. Az egyesületek a kiállítás céljaira segítyt kértek a városiól s a gazdasági szék mai ülésén azt javasolta, hogy a város 200 korona segítyt adjon. A város ez alkalommal meg fogja kérni a kiállítókat, hogy a krizantémum magvakat a városi árvaház részére virágnevelés céljából engedjék át.

— **Rablás a Marosparton.** *Heim József* budapesti bádigos tegnap Aradon volt és az éjszakát az Iparos-szállóban töltötte. Együtt voltak vele a szállodában *Kardos István* és *Muntyán József* aradi kovácsok. Reggel felé a két kovács panaszkodott *Heimnek*, hogy nincsen pénzük. A jószívű iparos ekkor elvitte őket egy korcsmába és megvendégelte néhány pohár pálinkával. A két kovács ekkor látva, hogy pénz van *Heimnek*, kicsalta őt a Marospartra és ott kifosztotta pénzéből. A nála levő öt korona készpénzt elvették és elmenekültek. *Heim* panaszt tett a rendőrségen, mely eddig csak *Kardost* tudta kézrekeríteni.

Felhívás!

Alulírott, Gyorok és Ménesen, a község belterületén (főut)

1115 m ²	1136 m ²	1551 m ²
I.	II.	III.

közvetlen a motorvasuti megálló mellett

fekvő szőlő kertjeimet villa vagy családi házhelyekül parcellánként eladni szándékozom.

Ezen kertek minden pontjáról **gyönyörű kilátás** nyílik a szemben elterülő **szőlő és erdő hegyekre**, és a hegyaljai községekre.

Tekintve, hogy a hegyaljai motorvasut és az államvasut élénk összeköttetési, valamint erősítő kitűnő hegyi levegője Gyorok-Ménest Arad legkedveltebb nyaralóhelyévé tette; ezen szőlőkertek kis családi nyaralók létesítésére különösen alkalmasak.

Felhívom mindazokat, kik egy ily parcella megvétele iránt érdeklődnek, hogy ebbeli szándékukat vélem tetszelli, illetve magukat előjegyeztetni sziveskedjenek; mely alkalommal a feltételekről is közelebbi felvilágosítást nyújtok.

Szőlőkert a 18. motorvasut megállónál.

VOJTEK ALAJOS,

Vojtek és Weiss cég beltagja.

Szőlőkert a 17. számú motorvasut megállónál.					VI.	VII.	VIII.	IX.	XII. 910 m ²		
Hegyaljai motorvasut	II.	900 m ²	III.	IV.	V.	1116 m ²	1116 m ²	1116 m ²	1116 m ²	X.	XI.
	I.	810 m ²	675 m ²	675 m ²	675 m ²					760 m ²	798 m ²

DELEN,

szövet, zefir, ruhavászon, kreton, batizst stb gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

cégnél 1901

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök.

Hair regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés meg szűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 3 korona. m

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a **szép üde arc**, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcbőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedüli 3-szori használat után eltávolított kiütéseket, pattanásokat, mepiacot, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifjú üdeségében tartja meg.

Készítette:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világban. Ára 1 korona. 281

Feladási hirdetmény.

Az Aradvármegyében fekvő Talács községbeli volt urb. közös birtokosok tulajdonában lévő erdőbirtoknak a természetben kellően ki és megjelölt részén található 15514 m-re becsült bükkfa-készlet, a m. kir. földművelésügyi Miniszter ur 68231/1908. számú engedélye folytán az 1908. évi október hó 28-án délelőtt 10 órakor Pleskucza község háza tanácstermében tartandó írásbeli zárt ajánlatok benyújthatásával egybekötött nyilvános árverésen eladatni fog.

Kikiáltási ára 12348, azaz Tizenkétezerháromszáznegyvennyolc koronában hivatalosan megállapított becsár. Bánatpénz 1235 korona.

A kellő bánatpénzzel (készpénzben vagy óvadékképes névértékben számított magyar értékpapír) ellátott, kellően kiállított, borítékban elhelyezett és leragasztott zárt ajánlatok a szóbeli árverést megelőzőleg nyújtandók be az árverelő-bizottság elnökénél, postán megküldhetők a pleskuczai körjegyzőhöz, up. Acsucza.

Utó, vagy kellően fel nem szerelt, az árverési és szerződési feltételektől eltérő ajánlatok nem lesznek figyelembe véve.

A részletes árverési és szerződési feltételek a talácsi volt urb. elnöknel, az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál, a borossebesi m. kir. jár. erdőgondnokságnál és a pleskuczai körjegyzői irodában tekinthetők meg; az utóbbi által kívánatra megküldetnek.

Talács, 1908. október 10-én.

Ürbéri elnök. 3269

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szépséghibával rendkívül olcsón.

2 féle alsó lepedő

varrás nélkül már szegélyezve. Bőr erős minőség, szép fehér darabja 2 korona 80 f. Továbbá tiszta cérna fonálból, rendkívül tartós, ugynevezett házi vászon darabja 3 korona 50 fillér.

2000 méter

egyféle mosott (madapolan) schiffon méterenkint 34 krajczár — e minőség rendes forgalmi ára 45 krajczár.

Rosenblüh H. és Társa

divatüzlet, Arad.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövethibával rendkívül olcsón.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövethibával rendkívül olcsón.

Alkalmi vételi!

Alkalmi vételi!

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövethibával rendkívül olcsón.

APRO HIRDETÉSEK.**A. V. A.**

Levele van a főpostán.

Német nevelőnő,

ki igen jó bizonyítványokkal rendelkezik, ajánlkozik gyermekek mellé. Ajánlatokat német nevelőnő címen a kiadóba kér. 8271

Dessewffy-utca 13-ik számú

földszintes ház eladó. Bővebbet József főherceg-ut 8. sz., földszint, ajtó 14. 3270

Egy e-neletes ház

kerttel, Arad legszebb utcájában igen jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3275

Angyal-utca 22. sz. ház

6 lakással azonnal eladó. Felvilágosítást ad Brassay Ernő, Város-háza. 3272

Egy jó forgalmu,

régen fenálló vendéglő a város közepén más vállalat, miatt eladó. Cím a kiadó hivatalban. 3101

Pörkölt szalonna,

légszárlított, kapható Raubauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsánként. 3111

Jó forgalmu

fűszer, vas, rövid és üvegáru üzlet, csanádmezei nagyközségben, főtéren, elköltözés végett eladó, kevés tőkével átvehető. Cím a kiadóhivatalban. 3215

8—9 szobás lakás

a jövő évi május 1-ére bérbevételre, vagy ennek megfelelő ház megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 3252

Alapos czimbalom tanítást ad

kezdőknek és haladóknak Flóra János, ki az orsz. zeneakadémián vizsgát tett. Lakása: Beresényi-u. 29. szám. 3236

Keresek 2 bádogos segédet,

aki a Kram munkát érti, ugyanott jó erkölcsű fiu tanulónak élelmézzel felvétetik. Weinberger Menyhért, épület- és diszmu-bádogos, Csermő. 3259

Egy teljesen új pianino

jutányos áron eladó Neuman Antal zongorakészítőnél, József főherceg-ut 6. szám. 2959

Üzleti könyvek:

strazák, másoló-könyvek stb. legnagyobb választékban. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papírkereskedése. 3161

Meldinger kályha részek

beszereszhetők Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 3191

Levelező—Könyvelő

családi körülmények miatt állásomat elhagyni kényszerülve, keresek magam helyett jelenlegi állásomba, egy kereskedelmi végzett keresztény, gyakorlatlalt bíró levelező-könyvelőt. Leveleket B. O. alatt a kiadóba. 3242

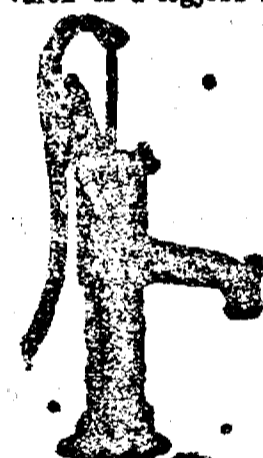
Parafetező javítások elfogadtatnái**M. kir. szabadalmazott****Borszivattyúk**

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbítatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummirozott kendercsövek

legolcsóbb árban

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Női varrónő.

Értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy Bécsből visszaérkezve,

női ruhavarrást házaknál

továbbra is elvállalok, úgy helyben, mint vidéken.

Sok évi gyakorlatom által abban a helyzetben vagyok, hogy a legmagasabb igényeket is kielégíthetem.

A n. é. hölgyközönség becses pártfogását kérve,

tisztelettel

Gottreich Emma

Nagyvárad-ut 10. sz.,
Irodaszűzlet 3268

FISCHER ÁRMIN

Telefon 638.

szobafestő és mázoló**Vörösmarthy-utca 3.**

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat úgy helyben, mint vidéken. 1903

1908. V. 2562/1. szhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1908. V. 2562/1. számú végzése által Dengelegi Ferenc aradi lakos végrehajtató javára 89 korona 94 fill. tőke erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és foglalt és 1222 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Deák Ferenc-

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy válogatott készlet

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek. Dünan felszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy ugy a legkényesebb mint a legszerényebb igényeket kitudom elégíteni Számos látogatásért esd 3281

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér 11. I. em.
(a Glück husszarnokkal egy házban.)
Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

utca 33-34. sz. a leendő eszközlésére 1908. évi október hó 14-ik napjának d. u. 2 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1908. évi október hó 30-ik napján.

Györffy Arnold,
bírósaft végrehajtó.

3279

BUZIASI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

Kitünő hatásu vese- és hólyagbajoknál.
Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmantisított,
rendkívül üdítő asztali viz.
Üdít, gyógyít! 3881. Orvoslag ajánlva.
Ivógyógmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmánál kitünő hatásunak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a ferráskezelőség:
Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn
Főrektor: STAUDT MIKLÓS, Arad, Boros Béni-tér 22. Telefon 654. — Kapható minden tüzserkereskedésben és vendéglőben.

MESÉS SZÉPSÉG**Gyönyörű fehér tiszta arczbört**

el lehet érní a világhírű Hajósféle

ARADI**IBOLYA-CREM**

használatá által.

Ara egy tégelynek I korona.

Óvakodjunk utánzatoktól.

Kapható a készítőnél:

241

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában

Arad, Andrásy-tér 22., megyeházzal szemben,
továbbá minden gyógyszerár, illatszertár és drogeriában.